

ข้อสังเกตจากคณะกรรมการตัดสิน สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์

ในปี พ.ศ. 2556 มีนักศึกษาส่งผลงานสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ เข้าประกวดรวมทั้งสิ้น ๓๖ เรื่อง จาก ๑๖ สถาบัน ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากกว่าปี พ.ศ. 2555 ไม่มากนัก กล่าวคือปีที่แล้ว มีผลงานส่งเข้าประกวดจำนวน ๓๑ เรื่อง จาก ๑๕ สถาบัน โดยในปีนี้มีผลงานสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ผ่านเข้ารอบสุดท้าย จำนวน ๑๓ เรื่อง ซึ่งมีประเด็นที่แตกต่างหลากหลายและน่าสนใจ แต่ก็ยังมีส่วนที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ต่อไป

ดังนั้นคณะกรรมการตัดสิน จึงมีมติให้ปีนี้ ไม่มีรางวัลดีเด่น แต่มีรางวัลชมเชย อันดับ ๑ จำนวน ๑ รางวัล รางวัลชมเชย อันดับ ๒ จำนวน ๑ รางวัล และรางวัลชมเชย อันดับ ๓ จำนวน ๒ รางวัล โดยมีข้อสังเกตแนบท้าย เพื่อเป็นกรณีศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงผลงานต่อไป

สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ที่เข้ารอบ ๑๓ เรื่อง ดังนี้

เรื่อง	มหาวิทยาลัย
๑. คนสองเพศ...สิทธิที่ได้เลือก	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
๒. ครีมขายฝัน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๓. "สื่อ" พื้นที่เล็กๆ ของคนพิการ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๔. รูป...ควันมรณะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๕. เพศต้องห้ามกับหลักอิสลาม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
๖. ควันหอมอาบยาพิษ สู้ไม่ผิด จริงหรือ?	มหาวิทยาลัยรังสิต
๗. เปิดโปง ทอม-ดี้ไฮสตรัท ธุรกิจค่าบริการของ 'หญิงรักหญิง'	มรภ.สวนสุนันทา
๘. ชีวิตไร้อนาคต แรงงานข้ามชาติ สู่เสรีอาเซียน	มหาวิทยาลัยบูรพา
๙. ความล้มสลายสายน้ำบางตะบูน	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
๑๐. วณิพกตาน้ำข้าว	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
๑๑. คุณแม่วัยใส	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๒. สิทธิชน คนใต้เหมือง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๓. ชุมชนรู้ สู้ภัยอาหารเสริม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัล

- สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ 'ดีเด่น' รางวัลสายฟ้าน้อย ไม่มีผู้ได้รับรางวัล
- สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ 'ชมเชย' รางวัลสายฟ้าน้อย ๔ รางวัล ได้แก่

๑. สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ 'ชมเชย อันดับ ๑' รางวัลสายฟ้าน้อย 'คนสองเพศ...สิทธิที่ได้เลือก' มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผู้จัดทำ : ทีม...กางแปลง

1. นายปกรณ์ บุญฤทธิ์
2. นายกิตติพงษ์ เรืองกระโทก
3. นางสาวอารีรัตน์ สมพงษ์
4. นางสาวสุภาพร ชันสาคร
5. นางสาวสุนิษา อยู่เย็น

ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ชเนตตี ทินนาม

สถาบัน : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

๑.๑. จุดเด่น

(๑) เป็นการนำเสนอแง่มุมใหม่ๆ โดยเป็นการตั้งคำถามว่าอะไรคือความปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเกี่ยวกับเพศสภาพ

(๒) มีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอ

(๓) นำเสนอเรื่องที่เป็นประเด็นใกล้ตัว ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคม

(๔) กระบวนการผลิตมีคุณภาพ มีการถ่ายทำดี

๑.๒ จุดที่ควรมีการแก้ไข

(๑) ควรระมัดระวังเรื่องการละเมิดสิทธิเด็ก

๒. สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ 'ชมเชย อันดับ ๒' รางวัลสายฟ้าน้อย 'ความล้มละลายสายน้ำบางตะบูน' มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ผู้จัดทำ : ทีม... Inspire Raison

1. นางสาวณิชากัทร อินทรกล่อม
2. นางสาวปรียานุช มินยี
3. นางสาวศุภกานต์ พรศรีนันท์

ที่ปรึกษา: อาจารย์ปณต สุสุวรรณ

สถาบัน: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

๒.๑. จุดเด่น

- (๑) เนื้อเรื่องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นดี มีความชัดเจน
- (๒) กระบวนการผลิตมีคุณภาพ มีการใช้ภาพในการนำเสนอได้ดี
- (๓) เนื้อเรื่องในการนำเสนอมีความกระชับ ทำให้เข้าใจได้ดี
- (๔) เสียงที่ใช้ในการนำเสนอมีความชัดเจน
- (๕) มีแหล่งข่าวรอบด้าน

๒.๒ จุดที่ควรมีการแก้ไข

- (๑) รูปแบบการนำเสนอราบเรียบเกินไป ขาดเสน่ห์ในการนำเสนอ
- (๒) แม้มีแหล่งข่าวที่หลากหลาย แต่ยังคงขาดการนำเสนอให้เห็นถึงภาพกิจกรรมที่น่าสนใจของแหล่งข่าว ที่สะท้อนให้เห็นปัญหาได้ชัดเจน ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

**๓. สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ ‘ชมเชย อันดับ ๓’ รางวัลสายฟ้าน้อย
‘รูป...ควันมรณะ’ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์**

ผู้จัดทำ: ทีม... 18 Production

1. นายมงคล คมปราด
2. นายวริทธิ์ธร บุญศรี
3. นางสาวดาริน ชัยวงศ์
4. นายเพชร กาญจนกังวาลกุล
5. นางสาวสุธิญา ชลักรชูวงศ์

ที่ปรึกษา: อาจารย์พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต

สถาบัน: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

๓.๑. จุดเด่น

- (๑) เลือกประเด็นที่น่าสนใจได้ดี
- (๒) ถ่ายทำดี ภาพสวย
- (๓) กระบวนการผลิตมีคุณภาพดี
- (๔) เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย
- (๕) นำเสนอเป็นประเด็นใกล้ตัว น่าสนใจ นำเรื่องเล็กๆ ที่เกี่ยวข้องกับคน

ส่วนใหญ่มานำเสนอ

๓.๒ จุดที่ควรมีการแก้ไข

- (๑) รูปแบบการนำเสนอราบเรียบเกินไป ขาดเสน่ห์ในการนำเสนอ
- (๒) การนำเสนอยังไม่สามารถสรุปประเด็นที่ต้องการได้

๔. สารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ ‘ ชมเชย อันดับ ๓ ’ รางวัลสายฟ้าห้อย
เปิดโปง ทอม-ดีไฮสตร์ ธุรกิจค่าบริการของ 'หญิงรักหญิง'
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้จัดทำ: ทีม...ข่าวกำแพงแดง

1. นายเน้นทิพัฒน์ จันทร์
2. นางสาวสกุลรัตน์ รัตน์พัฒน์
3. นายจิรวุฒิ เวชชสิทธิ์
4. นางสาวชลิตา ขำเสียงหวาน
5. นางสาวสุธิดา สุริวงค์

ที่ปรึกษา: อาจารย์เบญจวรรณ สมสิน

สถาบัน: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

๔.๑. จุดเด่น

- (๑) เป็นการนำเสนอประเด็น/ แง่มุมใหม่
- (๒) กระบวนการผลิตมีคุณภาพดี
- (๓) มีข้อมูลประกอบการนำเสนอได้ดี

๔.๒ จุดที่ควรมีการแก้ไข

- (๑) การนำเสนอยังไม่ถึงในประเด็นที่ต้องการได้
- (๒) ในส่วนของภาพที่นำเสนอยังไม่มีความหลากหลาย มีการใช้ภาพซ้ำ

ภาพรวมของผลงานสารคดีเชิงข่าววิทยุโทรทัศน์ ปี ๒๕๕๖

๑. ภาพรวมของผลงานในปีนี้ ไม่ค่อยมีประเด็นหรือแง่มุมใหม่ๆ ในการนำเสนอ ประเด็นใกล้ตัวและประเด็นท้องถิ่นถูกมองข้ามไป นักศึกษาควรหามุมมองใหม่ๆ ที่แตกต่างจากคนอื่น และควรเน้นไปที่ประเด็นใกล้ตัวและประเด็นท้องถิ่น

๒. ผลงานหลายเรื่อง นำเสนอประเด็นที่มีประโยชน์ แต่ขาดการนำเสนอที่สร้างสรรค์ ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่น่าสนใจ ไม่น่าติดตาม

๓. หลายเรื่องมีประเด็น/แง่มุมที่น่าสนใจ แต่ยังขาดการนำเสนอที่เจาะลึกและรอบด้าน การนำเสนอไปไม่ถึง เพราะยังขาดหลักฐาน ขาดการเจาะลึก ขาดแหล่งข่าวที่เป็นเจ้าของเรื่องอย่างแท้จริง ฯลฯ มีเพียงการเน้นไปที่การให้ข้อมูลเท่านั้น ส่งผลให้เรื่องนั้นๆ ไม่มีพลังและไม่มีความน่าสนใจ

๔. ผลงานบางเรื่อง นักศึกษายังไม่มี ความชัดเจนว่าประเด็น หรือ แง่มุมที่ต้องการนำเสนอ นั้นคืออะไร ซึ่งส่งผลให้เรื่องที่น่าเสนอนั้นสับสน กระจัดกระจาย บางเรื่องมีประเด็นมากเกินไป ไปไม่ถึงสิ่งที่ต้องการนำเสนออย่างแท้จริง

๕. ผลงานส่วนใหญ่ขาดการให้ความสำคัญกับภาพที่น่าเสนอ ทั้งๆที่โทรทัศน์ถือว่าภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการสื่อความหมาย ดังนั้นภาพที่น่ามาใช้ในการนำเสนอ จะต้องเป็นภาพที่มีความหมาย มีมิติ สื่อความหมายได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่า ภาพที่ใช้ส่วนใหญ่ยังไม่เพียงพอ เพราะไม่มีการใช้ซ้ำตั้งกล้อง ทั้งๆที่ภาพบางภาพนั้นควรที่จะต้องนิ่ง

๖. ภาพรวมในเรื่องของการออกเสียง พบว่า ส่วนมากมีการออกเสียงไม่ชัดเจน ซึ่งมีความสำคัญมากในเรื่องการนำเสนอ ดังนั้นการลงเสียงควรเลือกคนลงเสียงที่มีเสียงคุณภาพดี จะยิ่งทำให้เรื่องน่าสนใจและน่าติดตาม

๗. ในการใช้ดนตรีที่น่ามาประกอบ พบว่า ผลงานหลายชิ้นใช้เสียงดนตรีมากระตุ้นหรือเร้าอารมณ์ โดยที่ไม่มี ความจำเป็น ซึ่งในการผลิตสารคดีเชิงข่าวนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องใส่ดนตรีประกอบก็ได้ แต่หากผู้ผลิตจะใส่ดนตรีประกอบ ให้ใส่เฉพาะที่มีความสำคัญและเกี่ยวเนื่องกับเรื่องนั้นๆ อย่งไรก็ตามในการผลิตสารคดีเชิงข่าวนั้น ควรเน้นไปที่การใช้เสียงธรรมชาติ

๘. ผลงานหลายชิ้น มีการถ่ายทำในช่วงเวลากลางคืน ซึ่งเป็นภาพที่ผู้ชมมองเห็นไม่ชัด ทำให้มีผลกับความรู้สึกรู้สึกของคนดู ควรพยายามหาจุดที่พอมีแสง รวมทั้งจะต้องมีการใช้ไฟในการถ่ายทำ เพื่อให้ภาพดีขึ้น

๙. จะเห็นได้ว่าผลงานบางเรื่อง ไม่จำเป็นต้องปิดบังหน้าแหล่งข่าว เพราะฉะนั้นในการผลิตจะต้องต้องดูประเด็นที่น่าเสนอว่าล่อแหลมมากน้อยแค่ไหนด้วย ส่วนกรณีที่มีความจำเป็นต้องปิดบังใบหน้าแหล่งข่าว ก็จะต้องมีการถ่ายทำอย่างมีศิลปะ เช่น ถ่ายทำในระยะไกล, ถ่ายทำจากด้านหลัง ฯลฯ ไม่ควรถ่ายในลักษณะตัดภาพตั้งแต่คอของแหล่งข่าวขึ้นไป ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับคอขาดในการถ่าย

๑๐. ควรพยายามหามุมภาพที่จะถ่ายแหล่งข่าวแบบมีศิลปะ เพื่อที่จะไม่ต้องทำการเบลภาพในการทำภาพเบลอนั้น ควรใช้ในกรณีจำเป็นที่สุด และไม่มีทางเลือกอื่นแล้วเท่านั้น

๑๑. ผลงานบางเรื่อง ยังมีการสะกดคำผิด (คำที่ใช้ในการนำเสนอบน CG) นักศึกษาต้องใส่ใจในเรื่องนี้ด้วย เพราะส่งผลกับความน่าเชื่อถือ

๑๒. ผลงานส่วนใหญ่ ยังมีการเขียนบทไม่ดี ไม่มีการเล่าเรื่อง ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการบรรยายให้ข้อมูลซึ่งไม่ต่างกับสื่อสิ่งพิมพ์

๑๓. ในสารคดีเชิงข่าว จะต้องเลือกแหล่งข่าวที่เป็นตัวแทนของปัญหา/ประเด็น/แง่มุมที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ ลึกซึ้งมากที่สุด จะเห็นว่ายังมีผลงานบางชิ้นมีการสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่ไม่จำเป็นและไม่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

๑๔. ต้องระวังเรื่องการแอบถ่าย เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจรรยาบรรณ และอาจเข้าข่ายการละเมิดสิทธิได้ ควรทำให้ถูกต้อง และไม่ทำให้แหล่งข่าวเสียชื่อเสียง

๑๕. ในปีนี้มีผลงานบางเรื่อง ที่นักศึกษามีความกล้าหาญในการหยิบยกประเด็น/แง่มุม บางเรื่องมาเสนอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอคติ และวาทกรรมหลักของสังคม

๑๖. ผลงานหลายชิ้น ยังเป็นการนำเสนอตามประเด็นในสื่อกระแสหลัก ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่ทำไม่ได้ แต่ควรเน้นไปที่การนำเสนอประเด็นสำคัญ แต่สื่อกระแสหลักไม่ได้ให้ความสนใจในการนำเสนอหรือมองข้ามไป

๑๗. จะพบว่าผลงานหลายเรื่อง นักศึกษาเน้นการใช้กระบวนการผลิต/โปรดักชั่น ที่ทำให้ตื่นเต้น เร้าใจ มากกว่าที่จะมุ่งไปที่การเจาะลึก และรอบด้านในประเด็นนั้นๆ

๑๘. สารคดีเชิงข่าวต้องเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดกับผู้ชม ต้องทำให้ผู้ชมรู้สึกเข้าถึงได้ ในการนำเสนอ นั้น ไม่ว่าจะประเด็นสำคัญหรือมีแง่มุมที่ดีมากแค่ไหน ก็จะต้องทำให้ผู้ชมรู้สึกเข้าถึงได้ ไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องไกลตัวของเขา ซึ่งผลงานส่วนใหญ่ของนักศึกษายังไม่สามารถเข้าถึงผู้ชมได้

๑๙. การใช้ภาษาสำหรับโทรทัศน์ มีความแตกต่างกับสื่ออื่นๆ ดังนั้นการนำเสนอและการบรรยายควรให้สอดคล้องกับภาพ